

Anti-pestprotocol

Definitie: pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld.

Inleiding

Pesten komt zowel op de basisschool als in het voortgezet onderwijs vaak voor. Vijf procent van de leerlingen binnen het voortgezet onderwijs geeft aan vaak tot zeer vaak te worden gepest. Dat houdt in dat zij minstens een keer per maand, wekelijks of dagelijks zijn gepest. Zeven procent wordt soms gepest; dat is minder dan een keer per maand. In vergelijking met 2018 is pesten in 2021 stabiel gebleven. Deze gegevens zijn afkomstig uit de Veiligheidsmonitor, waarin elke twee jaar het veiligheidsgevoel van leerlingen en personeel in het primair en voortgezet onderwijs in kaart wordt gebracht (Van den Broek e.a, 2022).

Leerlingen die gepest worden, hebben vaak gevoelens van eenzaamheid en depressie. Zij gaan zichzelf door het pesten minder leuk vinden, vertrouwen hun leeftijdsgenoten niet en kunnen bang zijn om naar school te gaan. Die gevoelens kunnen leiden tot verder isolement, depressieve gevoelens en kunnen nóg meer pestgedrag uitlokken. Bovendien hebben deze leerlingen vaker last van klachten als hoofdpijn, slaapproblemen, buikpijn, bedplassen en vermoeidheid.

Ook leerlingen die pesten hebben grotere kans op problemen in hun latere tienerjaren dan leerlingen die niet pesten. De gevolgen van pestgedrag voor de pestende groep kunnen echter gemakkelijk vergeten worden, hoewel deze ook veel impact hebben. Zo zijn jongens die pesten later vaker bij vechtpartijen betrokken. Meisjes die pestgedrag vertoonden op jongere leeftijd hebben op latere leeftijd een grotere kans om betrokken te raken bij huiselijk geweld en om tienermoeder te worden. Kinderen van vroegere pestkoppen vertonen vervolgens op hun beurt weer vaker problematisch gedrag.

Beleid

Bovenstaande informatie, voortkomend uit wetenschappelijk onderzoek, toont aan dat pesten veel gevolgen kan hebben. Om deze reden is er op het Anna van Rijn College gekozen voor een schoolbreed beleid ten aanzien van pesten. Bij het voorkomen en terugdringen van pesten blijkt deze aanpak immers goede resultaten op te leveren. Inhoudelijk betekent een 'schoolbreed beleid', een beleid op school-, klassikaal én individueel niveau.

Schoolniveau

De basis van dit schoolbrede beleid op schoolniveau zijn de binnen het Anna van Rijn College afgesproken omgangsregels:

1. Ik zet me in om te leren.
2. Ik ben bij mijn lessen en ik ben op tijd.
3. Ik toon respect voor iedereen op school.
4. Ik houd me aan de schoolregels.
5. Ik help mee de school schoon en veilig te houden.
6. Ik ga met zorg om met mijn eigen spullen en met die van anderen.
7. Ik zorg dat ik op de hoogte ben van schoolnieuws.

Daarnaast is belangrijk dat er in de school een sfeer gecreëerd wordt waarin harmonie en respect centraal staan en pesten en ander agressief gedrag niet getolereerd wordt. Een goede onderlinge relatie tussen docenten en leerlingen én tussen leerlingen onderling heeft daarop een positieve invloed. Daarnaast speelt het hebben van goed contact tussen mentoren/docenten en ouders/verzorgers een belangrijke rol hierin. Ook draagt het docententoezicht tijdens pauzes bij aan een harmonieuze en respectvolle sfeer.

Als school organiseren we tevens gemeenschappelijke (informele) activiteiten voor de leerlingen en blijven we met elkaar in gesprek over wat groepsdynamisch gezien wordt in de groep.

Klassikaal niveau

Klassikale ondersteuning wordt geboden door middel van het opstellen van klassikale regels tegen het pesten door de mentor en zijn klas in de eerste leerjaren. Jaarlijks worden deze klassikale regels opnieuw afgesproken om de betrokkenheid en verantwoordelijk van alle klasgenoten te stimuleren. Ook worden er regelmatig klassikale gesprekken gehouden over pesten en onderlinge relaties in alle leerjaren in de mentorklassen. Centraal staan daarbij vragen als 'wat is pesten', 'welke vormen zijn er' en 'wat kunnen wij er tegen doen'. Ook het organiseren van activiteiten die gevoelens van saamhorigheid in de klas versterken geven een positieve bijdrage.

In de jaarplanning zijn de preventieve activiteiten opgenomen. In leerjaar 1 en 2 vindt elk jaar in oktober een anti-pestproject plaats. In leerjaar 1 wordt door middel van een interactieve theaterworkshop inzicht gegeven in de verschillende rollen die betrokken zijn bij het pesten. In leerjaar 2 is het project onder andere gericht op online pesten.

Preventie vinden we dermate belangrijk dat we de eerste kennismaking met klassen laten gebeuren door de mentor in de eerste schoolweek. De mentor is de persoon die een stabiele basis biedt aan de leerlingen.

Individueel niveau

Dit huidige protocol richt zich op het oplossen van een actueel pestprobleem, dus op individueel niveau. Hieronder wordt dit nader toegelicht.

Algemeen

Vaak wordt er gepest zonder dat men in de gaten heeft wat voor invloed dit heeft op de gepeste (leerling). Daarom is het van belang om klasgewijs aandacht te besteden aan pesten indien er sprake is van actuele pestproblematiek. Van belang hierbij is dat het probleem niet enkel bij de pester wordt neergelegd, maar juist ook bij de rest van de klas en de gepeste zelf. Een pester heeft immers over het algemeen weinig invloed zonder steun van meelopende klasgenoten. Daarbij is het zaak om het voorval zo klein mogelijk te houden, uiteraard alleen als dit passend is bij de voorgevallen pestincidenten.

Een belangrijk uitgangspunt bij het aanpakken van pestgedrag is dat de gepeste bij elke te nemen stap betrokken wordt. Bij de gepeste heerst er vaak een groot gevoel van onveiligheid. Daarom is het van belang dat de te nemen stappen worden doorgenomen met de gepeste, voorafgaand aan het daadwerkelijk nemen van deze stappen. Dit kan betekenen dat er altijd afgeweken kan worden van onderstaand algemeen stappenplan als dit passender is bij de situatie.

Indien de situatie aanleiding geeft tot het overslaan van een specifieke stap, dan is dat ter beoordeling van de mentor op advies van de anti-pestcoördinator. Het uitgangspunt is echter dat er bij onvoldoende positieve vorderingen, de volgende stap uit het stappenplan zal worden gezet. De anti-pestcoördinator bewaakt dit proces en de mentor is probleemeigenaar.

Stappenplan (zoals hierboven beschreven kan er dus een andere volgorde aangehouden worden van onderstaand stappenplan indien noodzakelijk)

Stap 1

Docent signaleert pestgedrag in, tijdens of na zijn les. De docent spreekt daar altijd de leerling die pest op aan. Daarnaast vraagt de docent bij de gepeste leerling wat er aan de hand is. Belangrijk is dat er hoor en wederhoor wordt toegepast. Ook is het van belang dat de pester niet negatief wordt neergezet en/of benaderd. De pester wordt gewezen op zijn/haar/hen medeverantwoordelijkheid voor goede, respectvolle onderlinge relaties en een goed klassenklimaat.

Indien uit hoor en wederhoor blijkt dat er meer aan de hand is, informeert de docent de mentor van zowel de gepeste leerling als van de pester. Ook worden de bevindingen in Magister gezet.

Stap 2

Een leerling meldt, al dan niet via de ouders/verzorgers, dat hij/zij/hen het gevoel heeft gepest te worden. Ook kan deze informatie naar voren komen vanuit stap 1. Vervolgens wordt door middel van een gesprek tussen de gepeste en de mentor nagegaan of er werkelijk sprake is van pesten. Het kan immers ook zijn dat een leerling bijvoorbeeld aansluiting mist in de klas en dit ervaart als pestgedrag van klasgenoten.

Indien er in het gesprek blijkt dat er daadwerkelijk sprake is van pesten, dan vindt er overleg plaats tussen mentor en anti-pestcoördinator om een plan te maken hoe het pesten gestopt kan worden. Daarbij wordt dit protocol als richtlijn gebruikt.

Tijdens het gesprek met de gepeste wordt hij/zij/hen ook gestimuleerd om na te denken over een werkwijze om het pesten te stoppen. Uiteraard wordt het pesten serieus genomen, maar de leerlingen 'eigenaar maken' van zijn/haar/hen ervaren problematiek is een effectieve werkwijze. Daarbij wordt rekening gehouden met de neveneffecten van de gekozen route. Bovendien stelt de mentor de teamcoördinator en de teamleider op de hoogte en worden de ouders/verzorgers van de gepeste leerling ingelicht. (N.B. De mentor kan ook een docent zijn met wie de betrokken leerling een goede band heeft.)

Stap 3

De pester wordt door de mentor op zijn/haar/hen gedrag aangesproken. Tevens worden de ouders/verzorgers van de pester ingelicht. De mentor zal uitleggen dat er een gesprek zal volgen tussen de mentor en de pester (of de hele klas) en de gepeste leerling.

Inhoudelijk wordt er in het gesprek vooral naar de toekomst gekeken. Aan elke leerling/pester wordt gevraagd wat hij/zij/hen exact wil verbeteren in het gedrag ten aanzien van de gepeste. De mentor legt deze uitspraken schriftelijk vast. Indien nodig worden ouders/verzorgers ook gevraagd aanwezig te zijn bij dit gesprek.

Bij herhaling van het pesten worden de ouders/verzorgers van beide partijen wederom op de hoogte gesteld door de mentor (in overleg met de teamcoördinator).

Let wel, het confronteren van gepesten en pesters helpt, maar alleen daar waar de pester zich niet helemaal bewust was van de consequenties die het pesten met zich meebracht. Een wil tot verbeteren dient aanwezig te zijn voor een succesvol en veilig gesprek.

Stap 4

Per week wordt bij de mentor door de gepeste een kort verslag uitgebracht over de afgelopen week. Inhoudelijk kan dit bijvoorbeeld gaan over de dingen die de gepeste kan doen om het pesten te verminderen.

Soms helpt een aantal gesprekken tussen de pester, de gepeste en de mentor om de spanning tussen de twee partijen te doen verminderen. De motieven van beide partijen worden dan steeds duidelijker en dus beter te begrijpen.

Ook kunnen er met regelmaat gesprekken met alleen de pester plaatsvinden. Tijdens deze gesprekken kan bijvoorbeeld ingegaan worden op datgene wat de pester kan doen om het pesten te verminderen. Ook kunnen de eerder gemaakte afspraken geëvalueerd worden en de daaruit volgende gebeurtenissen besproken worden.

Stap 5

De pester wordt in een apart gesprek door de teamcoördinator op het gedrag aangesproken. Enerzijds kan er tijdens dit gesprek hulp worden aangeboden aan de pester in bijvoorbeeld een reeks individuele gesprekken. Anderzijds kan er een contract worden opgesteld waarin vastgelegd wordt welk gedrag verwacht wordt van de pester. Het contract wordt altijd in overleg met ouders/verzorgers opgesteld.

Stap 6

Indien het pesten niet ophoudt, kan de pester geschorst worden (intern of eventueel extern) vanwege het aanhoudende pesten. Tijdens de schorsing kan de pester een taak worden opgelegd door de teamcoördinator. Deze taak zal betrekking hebben op pesten. Enkele voorbeelden zijn: het maken van een werkstuk over pesten, het geven van een presentatie over pesten of het interviewen van een docent over pestgedrag.

Stap 7

Als blijkt dat de pester niet in staat is het pesten te stoppen, worden de ouders/verzorgers door de teamleider geadviseerd de pester een nieuwe start te laten maken op een andere school. De nieuwe school wordt door de teamleider op de hoogte gebracht van het pestgedrag en hij/zij verzoekt de leerling goed in te gaten te houden. Indien er niet wordt gekozen voor een andere school, volgt op iedere pesterij een schorsing, waarna er alsnog een verwijderingsprocedure kan worden gestart.

In principe dient er voorkomen te komen dat de gepeste leerling een andere school kiest. Verhalen over pesten doen snel de ronde en van een echte verbetering zal dan ook zelden sprake zijn.

Online pesten

Online Pesten, ook cyberpesten of digitaal pesten genaamd, is een vorm van pesten waarbij het slachtoffer gekwetst wordt via (social) media en apps. Dat kan op vele manieren: beledigende e-mails, haatreacties op Instagram of Snapchat, gemene opmerkingen via social media-apps en via WhatsApp, ongewenste video's of foto's die viraal gaan en nog veel meer. Online pesten komt voor bij elke leeftijd. Jongeren worden relatief meer online gepest dan ouderen.

Pesten en online pesten is allebei even erg! Hoewel online pesten ook anoniem kan. De dader kan zich dus makkelijker verschuilen via internet, waardoor jouw naam heel snel bij heel veel mensen in een kwaad daglicht kan komen te staan. Daarbij kan online pesten ook 24/7 door blijven gaan.

Uit ervaring blijkt dat het voor schoolpersoneel lastig is om toezicht te houden op hetgeen online gebeurt. Bovendien blijkt dat online pesten meestal buiten schooltijd gebeurt. Om deze redenen kan de school niet verantwoordelijk worden gesteld voor online pesten. Dat wil echter absoluut niet zeggen dat het schoolpersoneel hier niet van op de hoogte wil/kan zijn.

Mocht er gemeld worden dat er sprake is van online pesten, dan zal ook gekeken worden naar de mogelijkheden dit pesten te stoppen. Indien de pester bekend is, kunnen de stappen in dit anti-pestprotocol mogelijk worden gebruikt. Indien de pester niet bekend is, wordt de gepeste leerling en de ouder(s)/verzorger(s) geadviseerd aangifte bij de politie te doen.

Anti-pestcoördinator

Wanneer er sprake is van pestgedrag kunnen leerlingen en ouders/verzorgers altijd terecht bij de mentor, de teamcoördinator of onze interne contactpersoon: Mw. C. Kuiper (ckuiper@annavanrijn.nl).

Daarnaast heeft de school een anti-pestcoördinator als centraal aanspreekpunt met betrekking tot pesten op school voor ouder(s)/verzorger(s) en leerlingen.

De kern van het werk van de anti-pestcoördinator is systematiek en samenhang aanbrengen in een set acties om het veiligheidsgevoel van een gepeste leerling te herstellen. De anti-pestcoördinator coördineert de uitvoering.

Tevens houdt de anti-pestcoördinator zich bezig binnen school met de inhoud en coördinatie van de preventieprogramma's in leerjaar 1 en 2.

Mw. I. Weissgerber is de anti-pestcoördinator (iweissgerber@annavanrijn.nl).